

de AAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Vreemdelingen en de Bijbel [p.6]

Gereformeerde Gemeente Enkhuizen

Als er in 1865 vanuit het gezelschapsleven in Enkhuizen een Kruisgemeente ontstaat, komt deze aanvankelijk bijeen in een woonhuis. Al spoedig betreft men echter een verbouwd vispakhuis in de Breedstraat. Bij de vereniging van de Kruisgemeenten en de Christelijke Afscheiden Gemeenten, in 1869, houdt Enkhuizen zich afzijdig. Pas in 1932 sluit men zich aan bij de

Gereformeerde Gemeenten. In 1963 betreft de gemeente een nieuw kerkgebouw aan het Wegje. Op 1 januari 2012 worden de gemeenten van Enkhuizen en Andijk samengevoegd en verhuist men naar de 'Ontmoetingskerk' aan de Klopperstraat. Sinds 2007 wordt de gemeente gediend door ds. G. Heijkamp. Het aantal leden en doopleden bedraagt 292.

11/02/2016
jaargang 94

nr **20**

De doorstoken Middelaar

Zacharia is nog een jongeman als hij in het jaar 520 voor Christus als profeet op het tempelplein naar voren treedt met zijn indringende oproep tot bekering. Eindelijk is men begonnen aan de herbouw van de tempel. Maar de prangende vraag is: zou God nog wel in deze tempel willen wonen? Hoe kan God toch wonen te midden van zo'n volk? Hoe kan de verhouding tussen de heilige God en dit onheilige volk toch weer hersteld worden?

Doch over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden, en zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben; en zij zullen over Hem rouwklagen als met de rouwklage over een enigen zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene.

Zacharia 12:10

ds. J. IJsselstein,
Kampen

Zacharia zegt: God zal Zelf plaats gaan maken voor Zichzelf. Alles gaat van Hem uit. Hij Zelf zal geestelijk doden levend maken en in de harten van dat schuldige volk plaats gaan maken voor Zichzelf. Daar blikte Zacharia op vooruit als hij profeteert (en hij ziet over Golgotha heen naar de Pinksterdag): Doch over het huis Davids, en over de inwoners van Jeruzalem, zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden. Dat zal Ik doen.

Daar ziet u het begin van het werk Gods: eenzijdig, bij God vandaan. Geen mens vraagt naar God, niemand zoekt Hem. Maar God zegt: Ik zal! Ik zal ingrijpen. Volgens het plan van Mijn eeuwig welbehagen zal Ik het op Mijn tijd doen: Mijn Geest uitstorten. En het eerste wat er dan gebeurt, is dat die Geest der genade op de knieën brengt. Want Hij is ook: de Geest der gebeden.

Zien en rouwklagen

En dan... dan zullen zij *Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben*. Zij zullen Mij, God, zien. God aanschouwen, Hem zien, dat kan eigenlijk niet. Want wie kan God zien en leven? Maar dat is nu juist de kracht van Gods ontdekkende werk: Hem zien en niet *kunnen* zien, Hem aanschouwen en niet *kunnen* bestaan. Want: ik heb Hem doorstoken. Dat was in het Paradijs zo, en dat is nog steeds mijn diepste bedoeling: Hem doorsteken. We hebben in Adam gegrepen naar de troon van de Almachtige en sindsdien zijn en blijven

onze zonden openbaring van onze diepste wens: Hem doorsteken.

Dat zien, die diepe verlorenheid, die geestelijke dood en vijandschap, daar begint het mee, als de Geest der genade en der gebeden gaat ontdekken.

Als ik dat zie, dan is er maar één reactie mogelijk: dan ga ik bitter klagen. Verdriet verscheurt mijn hart, droefheid verbreekt mijn ziel: Ik heb gedaan wat kwaad is in Uw oog! Dan word ik zondaar voor God. Hebt u, beste lezer, al leren rouwklagen om uw zonden?

Ze zullen Mij, God, aanschouwen en zij zullen rouwklagen over wie...? *Over Hem!* De persoonsvorm verandert. Nu gaat Zacharia vooruitwijzen naar iemand anders, naar de komende Borg, naar de Man, Die Gods Metgezel is.

Ze zullen Mij aanschouwen, maar vooral *over Hem rouwklagen*, kermen, bitter klagen. Hoeveel bitterder wordt de zonde in het leven der genade als wij bij Geesteslicht gaan zien, dat onze zonden niet alleen zonden zijn tegen God, maar ook een diepe verachting van de zondaarsliefde van Christus. Als ik zie dat ook het steunen op mijn eigengerechtigheid, niets anders is dan het doorsteken van de Zaligmaker. Dan leer ik met smart en rouw belijden: Ik heb Hem doorstoken! Ik heb Zijn kroon gevlochten, Zijn beker gevuld. Om mijn schuld is de toorn van God op Hem gelegd. Lijdenstijd is een tijd om ootmoedig te smeken om verootmoediging, om dit rouwklagen. Dat straks een dieptepunt (van verwondering) zal krijgen op Golgotha. Waar deze profetie voor het eerst is vervuld: *Eén der krijgsknechten doorstak Zijn zijde met een spear, en terstond kwam er bloed en water uit*.

Hij is gestorven, Zijn hart is gescheurd, gebroken vanwege Zijn Godverlatenheid. Eén van de soldaten steekt in Zijn zijde, prikt in Zijn hart en terstond stroomt, spat er bloed en water uit. Bloed tot verzoening, water tot reiniging van alle ongerechtigheid.

Gebroken van hart

Wat een troostvolle boodschap voor mensen met een gebroken hart! Hier is reden voor bittere tranen vanwege mijn schuld. Maar ook reden tot tranen van

In dit nummer

4 Een gebed tot Zijn Vader

6 Vreemdelingen en de Bijbel [1]

10 Dezelfde zorgen, hetzelfde uitzicht

- 2** De doorstoken Middelaar
- 3** De levende hoop [6]
- 5** "Het doek van Christus"
- 7** Even maar
- 8** De taal der bevinding [14]
- 9** Schepping en evolutie [6]
- 11** Preeklezen in de eredienst [12]
- 12** Boekennieuws
- 12** Boekenaankondigingen
- 13** Kerknieuws
- 14** Berichten
- 15** Kerkdiensten
- 20** Is het bijwonen van een crematie geoorloofd?

De levende hoop [6]

verwondering. Verslagenen van hart, Zie het Lam Gods. De Geest der genade en der gebeden Zelf geve u ogen om te zien en een hart om te geloven: *Hij is om mijn overtredingen verwond.*

U durft het niet te geloven. Let dan eens op Gods wonderlijke voorzienigheid: Een diepe wond in Zijn zijde. Het is een voorbereiding voor Thomas, die straks zo twijfelt in kleingeloof en ongeloof. Hij mag straks zijn hand leggen in het litteken van deze wond.

U die nog onbekeerd bent. U staat (in gedachten) met ons op Golgotha. U kijkt toe. De speer van de krijgsknecht wijst: kijk, daar..., Zijn gescheurde hart! Daaruit spat bloed en water, op deze verloren wereld. Beschikbaar, bereikbaar, ook voor u. Onze belijdenis zegt: dat bloed, dat water was en is *overvloediglijk genoegzaam tot verzoening van de zonden der ganse wereld* (DL III,3).

In gedachten kijkt Zacharia vooruit naar Goede Vrijdag, naar Pinksteren, verder nog. Later schrijft Johannes in Openbaring 1:7: Ziet, Hij (die doorstoken Middelaar) komt met de wolken en alle oog zal Hem zien, *ook degenen, die Hem doorstoken hebben*, en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven. Die geslagen Herder, die gestorven Zaligmaker, de opgestane Christus, zie Hij komt met de wolken, alle oog zal Hem zien! U en ik, wij allemaal!

Er komt, beste lezer, een dag dat u de Heere Jezus zult zien! Als u Hem hier in beginsel, in al uw zielen nood mocht leren kennen, dan zult u niet verschrikken! Dan was hier weeklacht en geschrei, maar dat zal dan veranderen in een blijde rei. Alle oog zal Hem zien, *ook degenen die Hem doorstoken hebben*, die Hem ruw mishandeld hebben met hun zonden, hun afwijzing, hun onverschilligheid en eigen-gerechtigheid. Ook u zult Hem zien. Zult u dan kunnen bestaan voor de toorn van God? Die zo groot is dat Hij die, eer Hij die ongestraft liet blijven, gestraft heeft aan Zijn lieve Zoon? Als Zijn hart daarvan gescheurd is, zal uw hart dan bestaan? Vraag, onbekeerde vrienden, toch veel om het werk van die Geest der genade en der gebeden.

'Het geloof nu is een vaste grond der dingen, die men hoopt'.

Hebreeën 11:1

Onder een christelijke vlag wordt al wat wereld is gediend en goedgepraat. Van de bevinding der heiligen is men met zijn 'gezond' geloof afkeriger dan van de genoegens dezer wereld. Maar toch: men hoopt op de hemel en meent straks in te gaan in heerlijkheid.

Anderen hebben tien, twintig, veertig jaren geleden eens diepe indrukken in de consciëntie gehad; in vreze voor de dood maakten zij toen bange nachten door. Het is overgegaan. Tot ware verlossing kwam het nooit. Doch men hoopt en klemmt zich vast aan een strohalm, die straks afbreekt.

'Is er dan geen hoop, zolang een mens leeft?' vraagt een ander. Gewis ja, omdat een mens, zolang hij leeft, verkeert in de mogelijkheid van zalig worden. Doch dat zegt toch niet dat de mens zoals hij voortleeft, enige hoop hebben kan op de zaligheid. Dan zal hij moeten wedergeboren worden. En waar gemist wordt die oprechte droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid, daar blijft geen hoop over; daar is geen ander uitzicht dan het eeuwig verderf. Hoe schrikkelijk zal het ontwaken zijn van de zulken, als hun hoop zal vergaan, dewijl zij alle hechte grond van het ware geloof misten.

De levende hoop is op het geloof gebouwd. God plantte het geloof in de ziel Zijns volks in en verwekte de hoop, dat de Heere zal vervullen die beloften, die Hij in Zijn Woord heeft toegezegd. Deze hoop, die op het geloof rust, is onbedriegelijk, en zal het gehoopte goed doen verwerven.

Die levende hoop nu is een van God 'ingestorte hebbelijkheid', waardoor wij met lijdzaamheid en arbeidzaamheid van God zeker verwachten de toekomstige goederen (Brakel, Redelijke Godsdienst).

Niet door eigen oefening kan de natuurlijke mens de ware hoop verkrijgen, zij wordt van God in de ziel ingestort door middel van het Woord, dat het zaad der wedergeboorte is. Door die hoop verwacht Gods volk het heil in Christus Jezus. Daarom is zo menigmaal sprake van het verwachten van het goed dat men nog niet bezit. 'Want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen? Maar indien wij hopen, hetgeen wij niet zien, zo verwachten wij het met lijdzaamheid'.

De Heere opende de blinde ogen en schonk een zalige kennis van Hem en van Zijn dienst en van het heil Zijner gunstgenoten. Door die bekendmaking is hun hart in liefde ontvlamd, zodat zij boven al wat in de wereld is, dat goed van Gods kinderen hebben leren zoeken. Dat deed hen uitroepen: 'O, hoe groot is het goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen.'

(wordt vervolgd)

ds. G.H. Kersten
Uit: "Meer dan overwinnaars"

Het eerste kruiswoord

Een gebed tot Zijn Vader

'Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.'

Lukas 23:34a

Een aantal dingen vallen ons op. Allereerst, het stemmeloze Lam schreeuwt niet, scheldt niet, bedreigt niet, maar bidt. En dat onder de grootste, onuitsprekelijkste foltering van de kruisiging. Hij is de Hogepriester Die in deze ogenblikken ingaat in het heiligdom met Zijn dierbaar bloed. En daar wordt niet gescholden, maar gebeden. De vraag is of u door Gods genade wel eens gelovig mocht mee kijken in dat heilgeheim.

ds. H. Hofman,
Dordrecht

Wie zich blind staart op de vraag voor wie Jezus deze bede bidt, staat – naar ik vrees – nog aan de verkeerde kant van de schuldvraag die in de noodzakelijke toepassing van dit kruiswoord even duidelijk doorklinkt. Want het gaat over wat er *gedaan* wordt! En vergeving geschiedt toch niet zonder een waarachtig belijden van die boze daden? Veel mensen vragen zich namelijk af of zij wel schuldig zijn aan het lijden en sterven van Christus. Voor een ontdekte zondaar is dat geen vraag meer, maar bittere ernst. Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig, zo dreunt het in hun oren én hun hart. Tegelijkertijd blijft staan dat we een leer – die het bloed van Christus zó onrein acht dat het wél gestort zou zijn, maar niet krachtdadig genoeg zou zijn om ook daadwerkelijk te wassen en te reinigen – met kracht verwerpen. Als zou Christus hier voor elke vijand, hoofd voor hoofd bidden,

maar niet verhoord worden. Het omgekeerde verlengde van de algemene verzoeningsleer dus.

Het derde waar we op willen wijzen, is dat het eerste kruiswoord een gebed is van Christus tot *Zijn Vader*. Wilt u daar goede nota van nemen? Evenals Johannes 17, het Hogepriesterlijk gebed, gaat het hier bijzonder om een gesprek tussen Zoon en Vader. Dat is het meest heilige wat een zondig mensenkind ooit kan horen of lezen. Bij het eerste kruiswoord laat Christus in Zijn hart kijken en laat Hij zien wat dáár nu leeft.

Een gebed is altijd iets teers, maar hoeveel te meer als Jezus, de volmaakte Voorbidder bidt! Want hier worden wij getuige van de inhoud van de verborgen omgang tussen de Vader en de Zoon. En als we dan op de inhoud letten, kan het toch niet anders of ons hart moet versmelten. Want Christus bidt niet om de *verplettering* van Zijn vijanden, maar om hun *redding*.

Me dunkt dat wij hier reeds bij het hart, de kern van de zaligheid staan. De vraag dringt zich op of het ook uw hart en het mijne raakt. Want alles waar het Christus op aarde om te doen was, komt in dit ene kruiswoord openbaar. Betaling en verzoening. Verheerlijking van al Gods deugden en het uitdelen van de zegen.

Vader! U Die ze mij gegeven heeft, zij zijn toch Uw?

Borgstelling en vergeving. Daar komt het op aan voor Christus, en daar komt het op aan voor een mens die door de nood gedreven, zich tot Hem om troost begeeft. Daar komt het op aan bij een mens die door Christus gezaligd gaat worden. Hier pleit de Borg Zijn kruisverdienste en vordert de uitbetaling. En het antwoord op dit gebed ligt vast, getuige de dichter van Psalm 21: 'Wat Hij U smeekt' uit 's harten grond, en al Zijn rein verlangen, hebt Gij Hem doen ontvangen'. Ach, de verhoring van dat gebed laat wel eens op zich wachten. Maar dat geeft niet. Als het maar des te meer aan de genadetroon verbindt. Bedenk tenslotte dat dit kruiswoord een boodschap is. Dit gebed is hardop uitgesproken. Wie heeft het gehoord? We weten het niet. Maar dat het in de hémel gehoord is weten we zeker. Kijk maar, luster maar. Daar openbaren zich de eerste vruchten, zichtbaar, hoorbaar. 'Maar de andere antwoordende, bestrafte hem, zeggende: Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt? En wij toch rechtvaardiglijk; want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan'. Misschien denkt de oplettende lezer: maar die moordenaar deed Christus dit toch niet aan? Ach, dat zou je hem eens gevraagd moeten hebben. Revisus dichtte het zo eerlijk: 'Ick bent, o Heer, ick bent die U dit heb gedaan...'. Ik ben die zware boom, die taaie streng, de nagel en de speer, en de gesel die U sloeg. Dan houdt het op. Dan gaat de hand op de mond. En ga ik schuldverslagen met de hoofdman God verheerlijken en die dierbare Borg loven en prijzen omdat Hij het heeft gedaan. Gebeden, geleden, betaald en verzoend. Gezegend lijdensoverdenking toegewenst.

"Het doek van Christus" [1]

Vijfdelige serie over bekend gebleven preken

Een bekende preek van Samuel Rutherford wordt wel aangeduid als "de preek over de dunne doek van Christus". Wie was deze prediker en over welke preek gaat het?

ds. W. Harinck,
Moerkapelle

Rutherford werd geboren in 1600 als zoon van een tamelijk welgestelde boer. Hij studeerde aan de Universiteit van Edinburgh. Rond zijn 24e jaar leert hij de Heere kennen. Later betreurt hij zijn dwaasheid om zo lang buiten God en zonder Christus te hebben geleefd.

Hij werd de eerste predikant van de gemeente van Anwoth in Galloway. Hartelijk had hij zijn gemeente lief. De bekering van zijn hoorders was zijn vurige begeerte.

Vanwege een publicatie waarin hij de arminiaanse dwalingen aantoonde van aartsbisschop Laud, de rechterhand van koning Charles I, werd hij verbannen naar Aberdeen. In de tijd van de "covenanters" keerde het tij en verliet Rutherford zijn verbanningsoord.

Hij diende de gemeente van Anwoth nog twee jaar om daarna als professor in de godgeleerdheid onderwijs te gaan geven aan de universiteit te St. Andrews.

De naam van Rutherford is ook onlosmakelijk verbonden aan de belangrijke synode van Westminster. Hij was één van de opstellers van de bekende Westminster geloofsbelijdenis.

Onder Charles II breken er opnieuw tijden van verdrukking aan voor de kerk. Maar voordat de aardse koning Rutherford kan veroordelen, wordt hij door een veel hogere Koning en Rechter opgeroepen om in te gaan in de eeuwige zaligheid. Zijn laatste woorden waren: 'Glorie, glorie woont in Immanuëls land'. Hij overleed in 1661.

Rondom de kerk van Anwoth ligt de begraafplaats. Rutherford moet elke keer wanneer de kansel hem roept, de begraafplaats over. Over de begraafplaats naar de kansel! Dit doet Rutherford dikwijls beven. De ernst van de eeuwigheid weegt op zijn ziel. Door de liefde van Christus gedrongen, verkondigt hij het Evangelie van vrije genade voor doodschuldige zondaren. De preek over "Het doek van Christus" is uit Openbaring 21:4 tot en met 8. Hij wijst op vier dingen. Ten eerste: de staat van de verheerlijkten: 'En God zal alle tranen van hun ogen afwissen...'. Ten tweede: een deel

van Christus' ambt: 'En Die op de troon zat, zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw...'. Ten derde: een beschrijving van Zijn natuur en ten vierde: de beloften zoals: drank om de dorstigen te verzadigen, een erfenis voor de overwinnaars, een bedreiging van eeuwige toorn aan de overtredders.

Ontroerend is de beschrijving van de ontvangst die Christus Zijn kinderen terstond bij hun sterven schenkt. 'Hier toch is het welkom thuis van Christus aan arme zondaren, want zij komen allen tot Hem met bedroefde aangezichten, en betraande ogen vanwege de zonde en de menigerlei moeiten in dit leven. Christus ontmoet hem aan de deur met een schone zachte doek in Zijn hand en wist hun aangezichten af, zeggende: zwijg stil, Mijn lieve kinderen, je zult nooit meer wenen.'

Wat een blijde ontmoeting zal dat zijn tussen de hemelse Brudegom en Zijn bruid. Hier wist Christus de tranen van het gezicht van Zijn kinderen af als zij vertroost worden door het Woord, maar daarna wenen zij weer opnieuw. Hier blijven nog veel tranen over, maar dan worden alle tranen afgewist.

Rutherford gebruikt in zijn preken net als in zijn brieven beeldende taal. 'Neemt al de rozen, die op aarde zijn, maakt ze alle tot één, dat zou een heerlijk gezicht zijn; en nu wat zijn die alle bij Christus? Niet meer dan een brandnetel bij de schoonste roos. Foei, die smakeloze liefde van mensen, die nooit Jezus Christus liefhebben, en toch verliefd zijn op begeerlijkheden, zij hebben het goud, rijkdom en eer lief, en zetten Christus achteraf. Ach, Christus krijgt onder ons ook het Zijne niet, wij prijzen Hem niet aan. Ook willen wij niet met Hem ondertrouwen.'

Ruim en hartelijk is de evangelie-nodiging bij Rutherford. Daarbij verzwijgt hij niet op welke manier en voor wie het Evangelie waarde krijgt. 'Christus roept dat de toegang tot de Bron vrij is. Maar weet, dat de hongerige en dorstige zielen het geschiktst zijn voor de wateren des levens.'

De godzalige Rutherford besluit deze preek met een rijke bemoediging voor de beproefde gelovige: 'Omdat zij God en Christus hebben, hebben zij alles. Het grote schip trekt de roeiboot achter zich aan. Zo ook brengt Christus alle dingen achter Zich mee. Daarom zeg ik: die Christus hebben, hebben alles: zij hebben de Vader en de Geest, de wereld, het leven en de dood. Alles is van hen. Amen.'

(wordt vervolgd)

Samuel Rutherford

Vreemdelingen en de Bijbel ^[1]

Wat zegt Gods Woord?

Waar maken Nederlanders zich de meeste zorgen over? Uit een recent onderzoek kwam een duidelijk antwoord naar voren: over de vluchtelingen die ons land binnenkomen. Ook onder ons leven die zorgen. Hoe moeten wij omgaan met die vluchtelingenstroom? Wat moet de politiek ermee doen? Moet de poort wijd open of moet ze juist dicht?

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Deze vragen worden nog klemmender als we beseffen dat de grote meerderheid van de asielzoekers moslim is. Moeten we hen terugsturen of moeten we hen gastvrij ontvangen? Moslims kunnen heel aardige mensen zijn, maar hoe zit het eigenlijk met hun geloof? Is de islam 'een godsdienst van vrede', of leidt zij juist tot geweld? We hopen op deze vragen een antwoord te vinden, maar we willen ons eerst wenden tot Gods Woord. Wat zegt de Schrift over vreemdelingen? Wat kunnen we leren van het Oude en Nieuwe Testament? Hoe moet in bijbels licht onze houding zijn?

Vreemdelingen in Kanaän

De Bijbel laat zien dat meerdere van Gods kinderen vluchteling of asielzoeker zijn geweest. Dat is opmerkelijk. Bij vluchtelingen

denken wij meestal aan anderen. Wij zijn de autochtonen, zij de allochtonen. In Gods Woord ligt het vaak anders.

Abram krijgt de opdracht alles te verlaten en te gaan naar het land dat God hem wijzen zou (Gen. 12:1). Komt hij in Kanaän, dan blijkt er honger in het land te zijn. 'Zo toog Abram af naar Egypte om daar als vreemdeling te verkeren' (Gen. 12:10). Bij zijn sterven heeft hij, naast een grafspelonk, nog geen vierkante meter grond in het beloofde land. Hij heeft er gewoond als 'vreemdeling en bijwoner' (Gen. 23:4). Datzelfde geldt van de andere aartsvaders. Zij zijn vreemdelingen gebleven in het land der belofte (Gen. 37:1 en 47:9). Jakob is zelfs gestorven 'in het buitenland', in Egypte. Zijn nageslacht heeft er ruim 400 jaar doorgebracht.

Het vreemdelingschap van al deze bijbelheiligen heeft hun leven getekend. De aartsvaders hadden geen erfdeel in Kanaän. Ook bewaarden zij de nodige afstand tegenover de oorspronkelijke bevolking. Ze leefden wel in Kanaän, maar waren niet van Kanaän. Wel hadden ze contacten met hun burens. Abram sloot een bondgenootschap met sommigen van hen (Gen. 14:13). Toch ging Abram daarbij niet zo ver als Lot, die binnen Sodom ging wonen met alle kwalijke gevolgen van dien (Gen. 13 en 19). De aartsvaders hebben dankbaar gebruik gemaakt van de gastvrijheid der Kanaänieten, maar ze hebben zich verre gehouden van hun steden, die bolwerken waren van afgoderij en onreinheid.

Vreemdelingen op aarde

In de Hebreeënbrief gaat de apostel door op het leven van de aartsvaders. Gasten

Hoe moeten we omgaan met de vluchtelingenstroom.

Een zaak van leven of dood

en vreemdelingen zijn ze geweest; niet alleen in Kanaän, maar ook op aarde (Hebr. 11:13). Ze waren begerig naar een beter, een hemels vaderland (vers 16). Ze verwachtten de stad die fundamenten heeft, waarvan God de Kunstenaar en Bouwmeester is (vers 10). Datzelfde geldt van elke ware christen. 'Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige' (Hebr. 13:14).

Het is een voorrecht wanneer we die stad in waarheid mogen zoeken. Van nature zijn we zo goed thuis in deze wereld en de zonde. Dan zijn we vreemdelingen in de slechtste zin van het woord. 'Zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls en vreemdelingen van de verbonden der beloften, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld' (Ef. 2:12).

Ongelukkig zijn we als dat ons leven is. Dan hebben we ook geen oog voor onze medereizigers naar de eeuwigheid, mensen die van dezelfde lap zijn gescheurd als wij. Dan zien we misschien wel neer op mensen met een andere huidskleur of achtergrond.

Vreemdelingen bij God

Gelukkig zijn zij die door wederbarende genade en een oprecht geloof in Christus vreemdeling mogen worden, zoals Abraham dat was. Het is de taal van hun hart: 'Ik ben een vreemdeling bij U, gelijk al mijn vaders' (Ps. 39:13). Geen vreemdeling zondermeer, maar een 'vreemdeling bij U'. Een vreemdeling met een thuiskomen.

Dit vreemdelingschap heeft niet zozeer te maken met een letterlijk ontheemd zijn. Het wordt ook beleefd door mensen die niet op de vlucht hoefden te slaan, maar mogen wonen te midden van hun volk. Niet wereldvreemd, niet overgeestelijk, en toch vreemdelingen op aarde. Getrokken uit de Stad Verderf en gebracht op de weg naar het nieuwe Jeruzalem. Bent u, ben jij al zo'n vreemdeling geworden?

De dichter van Psalm 119 mocht het in waarheid zijn. Een pelgrim met een pelgrimslied.

*Ik ben, o HEER,
een vreemd'ling hier beneên;
Laat Uw geboên op reis
mij niet ontbreken.*

(Psalm 119:10 berijmd)

(wordt vervolgd)

U bladert toch weleens - bijvoorbeeld voor de kerkdienst - achterin uw Bijbeltje? Daar staat veel dat onbekend is. Onbekend en toch actueel. Actueel door de verwarrende vraagstelling of we het in het gesprek met joden en moslims misschien toch niet over dezelfde God hebben. Opnieuw een bewijs dat men de eigen belijdenis niet kent of niet erkent. Want we belijden in Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 9: *'deze leer van de heilige Drievuldigheid is altijd bewaard en onderhouden geweest bij de ware Kerk, van de tijden der Apostelen af tot nu toe, tegen de joden, mohammedanen... en andere dergelijken, die met goed recht door de heilige vaders zijn veroordeeld geweest. Overzulks nemen wij in dit stuk gaarne aan de drie geloofssommen, namelijk der Apostelen, van Nicéa en van Athanasius.'*

De roep dat onze belijdenis niet actueel zou zijn, omdat er niets over de islam in zou staan is natuurlijk helemaal misplaatst.

Wat staat er dan in de 44 artikelen van Athanasius? Enkele aspecten willen we voor u naar voren halen, om wat overzicht te geven en daarvoor te stimuleren ze zelf met aandacht te lezen.

Eerst een driedeling:

1. De belijdenis van de Drie-eenheid in artikel 1-28;
2. De belijdenis van de twee naturen van de Middelaar in artikel 29-37;
3. Het verder naspreken van de twaalf artikelen 'over God de Zoon en onze verlossing' in artikel 38-44.

Zegt u zelf, in het gesprek met het Jodendom en de islam gaat het toch juist over déze fundamentele zaken?

Wat klinkt vervolgens deze ernst over de fundamenten des geloofs dóór, wanneer men herhaaldelijk benadrukt dat hier zalig of rampzalig, behouden of verloren van afhangt. Absoluut niet om hard of onverdraagzaam te zijn. Maar om eerlijk met zielen om te gaan, naar de Schrift. Zelfs al zijn het 'de beminden om der vaders wil'. Viermaal wordt de dringende ernst en vaste waarheid beleden:

- Direct in artikel 1: *'Zo wie wil zalig zijn, dien is vóór alle dingen nodig, dat hij het algemeen geloof houde.'*
- Daarna in artikel 2 de andere zijde: *'en zo wie dit niet geheel en ongeschonden bewaart, die zal zonder twijfel eeuwiglijk verloren gaan.'*
- Bij de afsluiting van het eerste deel in artikel 28: *'Daarom zo iemand wil zalig worden, die moet aldus van de Drievuldigheid gevoelen.'*
- Tenslotte in de afronding van het geheel in artikel 44: *'dit is het algemeen geloof; hetwelk, indien iemand dit niet getrouw en vast gelooft, die zal niet kunnen zalig worden.'*

Hopelijk vindt u de toon niet te scherp, want dit was voor de Kerk toen een zaak van leven of dood. Met wist dit vast en zéker, met het hart! U ook?

v. A.

De taal der bevinding ^[14]

Met het lampje op de rug

ds. J. Schipper,
Leerdam

Als de Heere genade verheerlijkt in het leven van een zondaar, zal dat vroeg of laat ook in de vrucht openbaar komen. In woord en daad! De tere vreze Gods in beoefening blijft niet verborgen. Maar het is ook waar dat niet alle kinderen Gods durven te spreken van een verzekerd aandeel in Christus. Velen dragen het lampje op de rug. Voor henzelf is het vaak donker. Voor een ander zijn ze duidelijker zichtbaar als een kind van God dan voor zichzelf.

Bunyan heeft in "De Christinnereis" zo'n bekommerde getekend in de persoon van 'Barmhartigheid'. Deze was diep onder de indruk geraakt van Christinne, die evenals haar man niet langer meer kon vertoeven in de Stad des Verderfs. Wat was de begeerte groot in het hart van Barmhartigheid om mee te reizen met Christinne. Wat was ze diep getroffen door hetgeen Christinne verteld had. Maar mócht ze wel meereizen met Christinne? Ze wist niet door de Heere daartoe uitgenodigd te zijn, terwijl Christinne heel duidelijk een roeping van God kende. Wat zag ze hoog tegen Christinne op. Christinne bezat veel meer zekerheid dan zij. Maar als Christinne dan weer spreekt over de grote genade Gods die bij Hem te verkrijgen is, kan ze niet thuisblijven. Het was bij haar, als met de dichter van Psalm 84, wiens genegenheden brandden: "k Waar' liever in mijns Bondsgods woning een dorpelwachter, dan gewend aan d' ijd'le vreugd' in 's bozen tent'.

Droefheid

Toch was Barmhartigheid ook zeer bedroefd toen ze de Stad verliet. Ze weende! En de oorzaak daarvan was gelegen in het feit dat ze haar betrekkingen moest achterlaten in die zondige stad. En het gaat toch ook voor hen op een eeuwigheid aan! Ze was met barmhartigheid bewogen over haar onbekeerde medereizigers. En zo ging Barmhartigheid mee op de pelgrimsreis. Voor zichzelf in het duister. Ze kende geen krachtige verandering. Ze wist niet van een persoonlijke belofte. Maar in de vruchten betoonde ze een innerlijke roeping te bezitten. Ze kleefde Christinne aan. *Ze liep met het lampje op de rug!*

Vuur

Op de Pinksterdag waren er tekenen van de uitstorting van de Heilige Geest. Het eerste teken had te maken met het horen: een geluid gelijk als van een geweldige gedreven wind. Het tweede teken had te maken met zien: 'En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur, en het zat

op een iegelijk van hen' (Hand. 2:3). Dus een ieder had deel aan de bediening van de Heilige Geest. Alleen zagen ze het bij zichzelf niet. Zo kan het zijn in het leven van Gods kinderen, dat ze zelf in het donker zitten, maar dat ze de vruchten van de bediening des Geestes bij een ander zo duidelijk mogen waarnemen.

Cornelius

Wat een voorrecht wanneer we in het leven iets mogen verspreiden van de welriekende reuk van Christus, wanneer er wat van ons uft mag gaan. Zo was het ook in het leven van Cornelius, de heidense hoofdman over honderd. Het gehele huis van Cornelius kwam onder het beslag van zijn Godsvreze. Het werd zelfs gevonden onder zijn soldaten: 'En als de engel die tot Cornelius sprak, weggegaan was, riep hij twee van zijn huisknechten, en een godzaligen krijgsknecht van degenen die gedurig bij hem waren' (Hand. 10:7).

Het werk des Heeren kan anderen jaloezers maken. Zo was het leven van Cornelius anderen tot zegen. Zelf moest hij nog zoveel leren. Zelf gevoelde hij zich nog zo onwetend. Hij begeerde dan ook 'woorden der zaligheid' te horen. Cornelius kon het zelf niet doen met wat hij wist en wie hij was. Maar *hij droeg het lampje op de rug*. Het legde beslag in het leven van een krijgsknecht in zijn omgeving.

Door de poort

Hoe liep het af met Barmhartigheid? Wel, het liep uit op de enge poort. En nu kan een zondaar alleen door die enge poort met verlies van al het zijne. Met gejuich werden Christinne en haar kinderen binnengelaten. Maar Barmhartigheid stond nog buiten. Wat een beproeving! Toch ging ze niet terug naar de Stad des Verderfs. Ze bleef! En ze ging kloppen, harder en harder! Toen brak het moment aan, dat er werd opengedaan door de Poortwachter. En wat zag hij? Barmhartigheid lag voor de poort. Ze was flauw gevallen. Zo bevreesd was ze dat de poort voor haar niet zou worden geopend. Maar wat is het voor haar meegevallen. Voor eeuwig! Toen mocht het gehoord worden:

*Gij zijt mijn God, U zal ik loven,
Verhogen Uwe majesteit.
Mijn God, niets gaat Uw roem te boven;
U prijz' ik tot in eeuwigheid.*

Schepping en evolutie [6]

Is het ook dat God gezegd heeft

Na de gevolgen te hebben overdacht die de theïstische evolutieleer met zich meebrengt, willen we in twee laatste artikelen stilstaan bij de vraag naar de historiciteit van het Bijbelboek Genesis en van het eerste hoofdstuk in het bijzonder. De aandacht richt zich vooral op de zes scheppingsdagen.

ds. D. de Wit,
Barneveld

Een veel gehoord argument tegen een schepping in zes dagen (van 24 uur) is dat Genesis 1 een dichtelijk hoofdstuk is en niet historisch. Het zou dan gaan om een verheven lied over de schepping waarin beeldend wordt gesproken. De resultaten van de natuurwetenschap zouden ook zo duidelijk zijn, dat we niet anders kunnen dan Genesis 1 dichtelijk te lezen. De opvatting dat de dagen gewone dagen zijn geweest, verdraagt zich immers niet met miljoenen jaren.

Letterlijk of figuurlijk?

De resultaten van de wetenschap hebben geleid tot een veranderde visie op Gods Woord. Wanneer we echter de Bijbel de éérste plaats geven, zou dan ook de vraag gesteld worden of dit gedeelte dichtelijk is? Als de tekst gelezen wordt zoals deze er staat, dan dient deze stof zich als historisch aan.

Genesis 1 is een weergave van de scheppingshandelingen van de Heere zoals Hij deze in de zes dagen heeft doen plaatsvinden. De tekst geeft er geen aanleiding toe te denken aan beeldend spraakgebruik. De Psalmen en het Hooglied zijn geheel andere stoffen dan Genesis. Bovendien is de auteur ónder de Heilige Geest, Mozes, de schrijver van heel het Bijbelboek Genesis, waarin bijvoorbeeld de geschiedenis van de aartsvaders wordt beschreven.

In de manier van schrijven is geen verschil tussen het begin en het einde van dit Bijbelboek. Dit wordt onderstreept in de heilige Wet des Heeren: 'Want in zes dagen heeft de HEERE den hemel en de aarde gemaakt...' (Exodus 20:11). Dit is geschreven door dezelfde bijbelschrijver als van het boek Genesis. Het gaat om hetzelfde onderwerp. Er is dus geen enkele reden om aan te nemen dat met de dagen in Exodus iets anders wordt bedoeld dan de dagen in Genesis 1.

Bovendien, wanneer het Hebreeuwse woord "jom" als losstaand woord gebruikt wordt, heeft het in heel het Oude Testament de betekenis van een gewone dag.

Maar de zon op de vierde dag?

Zou er geen onderscheid gemaakt kunnen worden tussen de eerste drie dagen en de volgende drie (dagen)? Gedurende de eerste drie dagen is er immers nog geen sprake van een opgaande en ondergaande zon. Zouden die eerste dagen geen miljoenen jaren geweest kunnen zijn en is de tijdsduur van een dag van vierentwintig uur niet pas begonnen bij de vierde dag? In den beginne schiep God de hemel en de aarde. Uit deze woorden blijkt dat God toen de tijd heeft geschapen. Als een blokje werd de tijd in de oceaan van de eeuwigheid gelegd. Straks zal er geen tijd meer zijn. Dat alles is in Gods hand. Zo is de lengte van de eerste drie dagen geweest overeenkomstig de tijd zoals God die geschapen had. Precies hetzelfde als de vierde tot en met de zesde dag. Op de eerste dag schiep God het licht. Dat kwam niet van de zon, maar van de Heere! Op de vierde dag heeft de Heere als tekenen van de tijd de zon, maan en sterren geschapen. Zo gaan de lichtdragers tekenen zijn van de orde in dagen, zoals deze op de eerste dag reeds zijn geschapen. De daglengte wordt niet bepaald door de lichtdragers, deze was al bepaald door God Zelf. In Openbaring 6 wordt de zon een zwarte haren zak, deze 'gaat uit', de maan dooft uit en wordt daarom als bloed en de sterren vallen van de hemel. Dan is de tijd voorbij en zijn de lichtdragers als tekenen niet meer nodig. Daarmee is echter het licht niet weg! Dat zou toch wat zijn. Het licht komt van God!

Gewone dagen

Wanneer Petrus zegt: 'Doch deze ene zaak zij u niet onbekend, geliefden, dat één dag bij den Heere is als duizend jaren, en duizend jaren als één dag', betekent dat niet dat wij daarom kunnen zeggen: zie je wel, een dag kan duizend(en) jaren zijn. Petrus ziet op de Heere Die als de eeuwige God bóven de tijd staat. In de schepping heeft de Heere echter de orde van de tijd gegeven.

Dit alles overziend is het én grammaticaal, én vanuit de regels van de gereformeerde bijbeluitleg niet mogelijk om in Genesis 1 miljoenen jaren te lezen. We kunnen niet anders dan, uitgaande van het Woord zoals de Heere dat ons gegeven heeft, zeggen: het zijn dagen geweest zoals wij die nog kennen. Luther zong reeds: Het Woord moet men laten stáán en er geen bedenking bij hebben.

(wordt vervolgd)

Dezelfde zorgen, hetzelfde uitzicht

L. Vogelaar,
Scherpenzeel

‘I graciously will teach thee, The way that thou shalt go’, klonk het vorige week dinsdag in het Kerkelijk Bureau in Woerden. Deputaten en werkgroepleden uit Nederland zongen samen met hun gasten Psalter 84, een van de berijmingen van Psalm 32 in het Psalterboek dat in onze Noord-Amerikaanse gemeenten in gebruik is: ‘Ik zal u onderwijzen, en u leren van den weg die gij zult gaan.’

Op bezoek waren acht schooldirecteuren: vier uit Canada en vier uit de Verenigde Staten. Zeven van hen geven leiding aan een school van de Gereformeerde Gemeenten, de achtste aan de Mount Cheam Christian School in Chilliwack, verwant aan de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Ds. E. Hakvoort, ds. C. Vogelaar en de ouderlingen E. Korevaar (Norwich) en J.A. Timmer (Lynden) kwamen mee als onderwijsdeputaten, evenals de coördinator die zij onlangs benoemden: C.P. Verhoef, adjunct-directeur van de school in Monarch (Alberta). Op uitnodiging van de VGS namen ze kennis van het reformatorisch onderwijs in Nederland. In Woerden stond een bespreking met de Werkgroep Onderwijs op het programma. Ds. F. Mulder was aanwezig namens het

deputaatschap Bijzondere Noden, dat de Noord-Amerikaanse scholen al tientallen jaren financiële steun biedt. ‘Leraren moeten leerlingen zijn’, zei ds. C.J. Meeuse, voorzitter van het deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs (KGJO), in zijn openingswoord naar aanleiding van de gezongen Psalter 84 en de gelezen Psalm 32. ‘Leerlingen aan de voeten van de Heere Jezus. Dan staat er een ootmoedige leerkracht voor de klas.’

Cursus voor leraren

Leren wilden de Noord-Amerikaanse en Nederlandse onderwijsmensen ook van elkaar. De werkgroepleden verzorgden presentaties, onder meer over de Cursus Godsdienstonderwijs (CGO) en over het lectoraatsonderzoek van dr. W. Fieret onder reformatorische jongeren. Het zorgde

voor een levendige discussie. Bijvoorbeeld over de band tussen kerk en school. Op de overzeese scholen komt die onder meer tot uitdrukking in de wekelijkse ‘chapel’, waarin een predikant of ouderling voor alle leerlingen en leraren de weekopening verzorgt. J.H. Mauritz vertelde over de cursus die de CGO, waarvan hij directeur is, heeft ontwikkeld voor leraren. Afgesproken werd dat de Amerikaanse scholen kunnen kennismaken van het programma van alle cursussen. De behoefte aan toerusting wordt sterk gevoeld, want veel leraren zijn opgeleid aan een seculiere universiteit of hogeschool.

Bezorgdheid...

De presentatie die drs. J. Schouten verzorgde over het onderzoek van dr. Fieret riep veel herkenning op bij de gasten uit Noord-Amerika. Fieret kwam in 2012 tot een indeling van reformatorische jongeren op grond van hun houding ten opzichte van het Bijbelse gedachtegoed: 26 procent van hen zijn verbinders –jongeren die op een serieuze manier een verbinding proberen te leggen tussen de Bijbelse waarden en normen en hun dagelijks leven–, 69 procent schakelaars –ze schakelen tussen het Bijbelse en het seculiere waardepatroon zonder daarbij veel spanning te ervaren– en 5 procent ontkoppelaars –voor wie de Bijbel vrijwel geen betekenis meer heeft. Het is in de VS en Canada niet anders. Er leeft dezelfde bezorgdheid over de geweldige invloed van nieuwe media en het wereldse gedachtegoed op jongeren en gezinnen. ‘Het lijkt een vloed die over ons komt en die niet tegengehouden kan worden’. Ook overzee staan scholen voor de opdracht jongeren toe te rusten die opgroeien in een seculariserende samenleving. Leraren doen dat onder meer door vanuit de Tien Geboden lijnen te trekken naar de digitale leefwereld van de leerlingen. ‘Het lijkt wel alsof de vrees voor de zonde afneemt’.

...en perspectief

Te midden van grote zorgen zijn er soms hoopgevende tekenen, beklemtoonde een Canadese directeur: ‘Je ziet soms dat schakelaars naar de verbinders gaan kijken: Ja, zo zou mijn leven ook moeten zijn. Het grootste is als jongeren bij hun opvoeders geestelijk leven mogen zien’. In zijn slotwoord zei ds. Vogelaar dat opvoeders vooral knieënwerk nodig hebben, het gebed als krachtigste wapen. ‘We hebben dezelfde zorgen, maar het is niet alleen negatief. Jozef leeft nog. Zijn werk gaat door van generatie tot generatie.’

Onderwijsdeputaten (SEC) en schooldirecteuren uit Noord-Amerika op bezoek bij de Werkgroep Onderwijs (WO) van het deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs (KGJO).

Van links naar rechts, zittend: J.A. Timmer (SEC), E. Korevaar (SEC), drs. N.J. Teerds (WO), ds. C. Vogelaar (SEC), ds. C.J. Meeuse (KGJO) en J.H. Mauritz (WO).

Staat: J.A. Bazen (directeur in Grand Rapids), J.W. van der Brink (New Jersey) en zijn vrouw, D. Stam (Chilliwack), T. Kwekel (Kalamazoo), drs. J. Schouten (WO), C.P. Verhoef (coördinator), A. de Pater (WO), J. Neels (Chilliwack), M. Slingerland (Alberta), mw. Neels, D.L. Breuer (Rock Valley), P. Kieviet (WO), J.D. Heikoop (Norwich) en P.W. Moens (VGS).

Preeklezen in de eredienst [12]

In onze gemeenten worden ouderlingen regelmatig geroepen voor te gaan in leesdiensten. Dat kan een hele strijd betekenen. Het opzien kan groot zijn, want preeklezen geschiedt voor het aangezicht des Heeren. Aan een aantal ervaren ouderlingen hebben we enkele vragen voorgelegd, o.a. over de eerste preek die gelezen werd, over herinneringen aan een onvergetelijke dienst, en over goede raad aan jonge broeders.

Een ouderling

Het is inmiddels vele jaren geleden dat ik voor de eerste maal een preek mocht lezen. In die tijd had ik nogal last van duizeligheid en was daardoor niet in staat om lang te lezen. Tot mijn verwondering heb ik die zondagmorgen zonder enige hinder mijn eerste preek mogen lezen en bevestigde de HEERE: 'Hij, Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal!'

De getrouwe Verbonds-Jehova, Die tot het ambt van ouderling geroepen had, gaf in Zijn voorzienige leiding op deze wijze (enkele dagen na de bevestiging door wijlen ds. A. Vergunst) Zijn kennelijke goedkeuring over het aanvaarden van het ambt. Tot op de dag van vandaag mag ik, terugziende op die eerste leesprek, Zijn genadige ambtelijke ondersteuning ervaren. Als het gaat om de keuze van de preek mag ik in de eerste plaats in afhankelijk-

heid vragen of de HEERE, door Zijn Geest, Zelf een preek wil aanwijzen, die tot Zijn eer mag zijn, waarin de gemeente gesticht wordt, Gods volk in een zuivere, Schriftuurlijke gang geleid mag worden en waarin Zijn Koninkrijk mag worden uitgebreid, ook onder de jeugd van de gemeente. Praktisch gezien houd je rekening met het kerkelijk jaar en met de lengte van de preek. Ook hierin is de Heere een God van orde. Bij de keuze van een preek geldt eveneens: 'Zonder Mij kunt gij niets doen.'

Een onvergetelijke preek was toen ik een preek weg moest leggen en geleid werd om een preek te lezen die handelde over de keus van Ruth. Een vrouw in de gemeente, in zielen nood, had aan de Heere gevraagd of er komende zondag een preek over de keus van Ruth gelezen mocht worden. Wat mag dan ervaren worden dat je

er als ouderling helemaal tussenuit moet en anderzijds dat de HEERE je als nietig instrument gebruiken wil tot bemoediging van Zijn Kerk. Welk een verwaardiging!

Wat ik tegen een beginnende broeder zou zeggen als het gaat om preekkeuze: Ga eerst in je bidvertrek en smee de Heere om de leiding van Zijn Geest in het zoeken van een preek. Als het je eerste preek is, neem dan geen moeilijk te lezen preek. Let op het taalgebruik en de zinsopbouw van de preek. Denk ook aan de lengte van de preek. Een kerkdienst duurt gemiddeld ongeveer anderhalf uur. Lees de gekozen preek de eerste keer enkele keren thuis voor jezelf. Daar heb je gemak van als je voor de eerste keer in de eredienst leest.

Als het gaat om het gebed: Smeek de Heere of je geleid mag worden door de Heilige Geest om de noden van de gemeente in orde voor Zijn aangezicht te mogen neerleggen. Houd je bij je gebed aan de indeling van het "Onze Vader", opdat het een ordelijk gebed mag zijn naar de regel die Christus Zijn discipelen gaf: 'Wanneer gij bidt, zo zegt...'

Het "Onze Vader" is als volgt ingedeeld:

1. Een aanspraak: 'Onze Vader, Die in de hemelen zijt.'
2. Dan volgen drie beden wat betreft onze geestelijke noodduft.
3. Vervolgens drie beden over onze lichamelijke noodduft.
4. Het gebed eindigt met een lofprijzing: 'Want Uw is het Koninkrijk, en de kracht en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.'

En sta in uw gebeden naar eenvoudig taalgebruik.

Wat ik tegen de luisterende gemeente zou willen zeggen en aan haar zou willen vragen: Vraag de Heere thuis, voordat u naar de kerk komt, of wanneer u meeluistert aan de kerktelefoon, of Hij deze leesdienst aan uw hart wil zegenen. Besef dat een leesdienst ook Woordbediening is, waaraan de Heere in het verleden en in het heden Zijn zegen wil(de) verbinden.

Kom daarom getrouw op en zet u bid-dend onder de leesprek neer. Acht de dienstdoende ouderling om zijn ambt. Dit kan betekenen: verdraag zijn gebrekkige manier van lezen en voordracht. Wellicht kent hij zijn eigen tekortkomingen en zucht hij daaronder. Bedenk dat een zegen niet afhangt van de persoon die voorgaat.

Boekennieuws

"Het concrete is het wezenlijke", uitg. Boekencentrum, Zoetermeer; ISBN 978 90 239 2791 4; 293 blz.; € 27,50.

Het concrete is het wezenlijke

"Een eeuw van strijd over verbond en doop". Dat is de titel van een door dr. E. Smilde geschreven lijvige studie (1946). Er is wat afgestreden over het verbond. En deze 'eeuw van Smilde' duurt veel langer dan honderd jaar. En nog valt het accent erop. Daarvan getuigt een promotieonderzoek door ds. Geert van Dijk enige tijd geleden.

Van Dijk, predikant in de Nederlands Gereformeerde Kerk te Slie-drecht, promoveerde in 2014 aan de Theologische Universiteit Apeldoorn. De titel van zijn dissertatie luidt "Het concrete is het wezenlijke. Het denken van A. Janse van Biggekerke (1890-1960) over Gods verbond met mensen".

Als niet-theoloog waag ik me niet aan een bespreking van de aspecten van het verbond, zoals deze in de dissertatie aan de orde komen. Wij houden vast aan de leeruitspraken van 1931 en de door ds. G.H. Kersten in zijn Gereformeerde Dogmatiek omschreven tweeverbondenleer. De recensie is op het biografisch-/kerkhistorische element van deze studie gericht.

"Janse Biggekerke". Deze onderwijzer was een begrip op Walcheren en ver daarbuiten. Geen wonder ook; hij heeft tal van artikelen en enkele boeken op zijn naam staan. Daaronder het in onze kring niet onbekende boek over Lourens Ingelse. Zijn publicaties beslaan een breed terrein: kerkgeschiedenis, opvoedkunde, politiek en filosofie.

De Ledeboeriaanse predikant David Janse (1828-1902) die de gemeente Middelburg diende, was zijn oudoom. Antheunis Janse (1890-1960), over wie dit proefschrift handelt, zou 'ondanks zijn kritiek op de bevindelijkheid, trekjes vertonen van zijn bevindelijke oudoom'.

Geboren uit een boerengeslacht werkte Antheunis aanvankelijk bij zijn grootvader op het land. Was zijn ouderlijk gezin oorspron-

kelijk Nederlands Hervormd, later sloot het zich aan bij de Gereformeerde Kerken. Als jongen schaamde hij zich, als hij na een marktdag met zijn grootvader in een herberg ging eten, om daarvoor te bidden. Toch liet hij dat niet na, omdat hij van zulk verzuim weken lang last zou hebben. Van 1910 tot 1917 was hij leerkracht in Schoondijke. Daar was het kerkelijk leven minder 'piëtistisch' als op Walcheren, waar de ouderlingen naar zijn beleving als geestelijke keurmeesters huisbezoek aflegden. Daar moest hij niet veel van hebben, bang als hij was voor 'mystieke uitwassen'. In 1917 keerde hij terug tot zijn geboortegrond, werd leerkracht in Biggekerke en sloot zich aan bij de Gereformeerde Kerk te Meliskerke. Zijn opvattingen gaven hem een vooraanstaande plaats in de Gereformeerde Kerken. In 1933 verscheen een studie van zijn hand over de Psalmen als liederen des Verbonds. Bij Psalm 1, 'noch op 't pad der zondaars staat, noch nederzit' gaf hij als voorbeeld het bezoeken van de partijdag van de SDAP.. Janse trad later toe tot de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt). Op 18 maart 1960 overleed hij. Op zijn grafsteen staat o.a. 'Uw werk, o HEERE! behoud dat in het leven'.

J. Mastenbroek, Gouda

Boekenaankondigingen

"Israëls gouden eeuw", ds. P. den Butter; uitg. Den Hertog – Houten; ISBN 978 90 331 2682 6; 281 pag.; € 24,90.

Ds. Den Butter, emeritus predikant bij de Christelijke Gereformeerde Kerken, concentreert zich in dit boek op Salomo en zijn koningschap.

"Weespreken", uitg. De Ramshoorn – Goes; ISBN 9789461150646; 200 pag.; € 17,50.

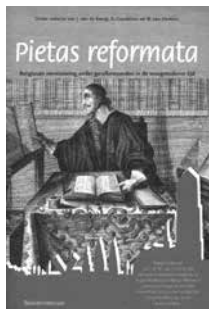
Dit boek is deel 4 uit de serie Themapreken. Het bevat één hemelvaartspreek van ds. B.J. van Boven, zeven weespreken van resp. J.W. Verweij, ds. B.J. van Boven (2 stuks), ds. G. Hoogerland (2 stuks), ds. A. Verschuure en ds. A.T. Huijser, en één pinksterpreek van ds. J.J. Tanis.

"De zin van mijn leven", ds. P. van Ruitenburg; uitg. De Banier – Houten; ISBN 978 90 331 2686 4; 95 pag.; 9,90.

Een boekje voor jong en oud met 44 hoofdstukjes over de zin en onzin van ons leven.

"Vragen naar de weg. Als je op een kruispunt staat.", uitg. Den Hertog – Houten; B.S. van Groningen; ISBN 978 90 331 2678 9; 95 pag.; € 11,50.

In dit boek wordt de lezer voor het doen van belangrijke beslissingen op het kruispunt van het leven meegenomen naar een betrouwbare gids: de Bijbel.

"Pietas reformata, Religieuze vernieuwing onder gereformeerden in de vroegmoderne tijd"; J. van de Kamp (red.), uitg. Boekencentrum, Zoetermeer 2015; 320 blz; ISBN 9789023928799, € 29,90.

Pietas reformata, Religieuze vernieuwing onder gereformeerden in de vroegmoderne tijd

Binnen de gereformeerde gezindte leeft een sterke verbondenheid met predikers en kerkleden uit de Nederlanden in de periode 1600-1800. Preken uit die tijd worden nog steeds heruitgegeven. En uit geschriften blijkt een leer en leven gebaseerd op dezelfde grondslag als die wij ook voorstaan. Er is onder ons dan ook grote belangstelling voor de kerkgeschiedenis van deze periode. Aan het onderzoek naar dit kerkhistorische onderwerp heeft prof. dr. W.J. op 't Hof een grote bijdrage geleverd. Op 10 april 2015 nam hij afscheid als bijzonder hoogleraar in de geschiedenis van het gereformeerd piëtisme vanwege de Hersteld Hervormde Kerk. Ter gelegenheid daarvan werd hem toen in het gebouw van de Vrije Universiteit te Amsterdam een feestbundel overhandigd, getiteld "Pietas reformata". De wetenschappelijke arbeid van Op 't Hof wordt erin voor het voetlicht gehaald.

Diverse auteurs hebben aan deze bundel een bijdrage geleverd. Zij stellen een keuze aan de orde uit de rijkdom van thema's die het gereformeerd Piëtisme biedt. Zo heeft prof. dr. W. van Vlas-tuin geschreven over "Gods verborgenheid bij Teellinck". Prof. dr. A. Baars gaat in op de homiletische inzichten van Spener en Francke. Klassieke teksten in Voetius' leerplan voor de theologie worden behandeld door dr. C.A. de Niet en dr. M. van Campen stelt aan de orde hoe de relatie was tussen gereformeerd Piëtisme en Jodendom.

Interessant is ook de bijdrage van drs. F.W. Huisman. Hij schrijft over "Pietas", een digitaal register waarin beschrijvingen zijn opgenomen van piëtistische boeken. Het programma is voorzien van uitgebreide en toegespitste zoekfuncties. Het is duidelijk dat hiermee een schat aan bronnen uit binnen- en buitenland wordt ontsloten. Pietas is nog niet af, maar al wel online te raadplegen. Ongetwijfeld zal het vele geïnteresseerden en onderzoekers van dienst zijn.

Wat de onderscheiden bijdragen samenbrengt en verbindt, is de wetenschappelijke arbeid van dr. Op 't Hof. Naast het feit dat hij veel heeft gepubliceerd, is hij initiatiefnemer en voorzitter van de Stichting Studie Nadere Reformatie en heeft hij veel gedaan voor het daaraan verbonden documentatieblad en de studiedagen.

Recent lanceerde hij samen met dr. J. van de Kamp het "Journal for the History of Reformed Pietism" (HRP).

Karakteristiek voor Op 't Hof's werk is zijn aandacht voor de feiten. Alleen door middel van goed bronnenonderzoek kan de geschiedenis worden recht gedaan. Interpretaties en meningen moeten daarop worden gefundeerd.

Prof. dr. H. van den Belt, dr. J. Exalto en prof. dr. F.A. van Lieburg hebben kritische kanttekeningen geplaatst bij het begrip Nadere Reformatie. Bevindelijk gereformeerden zouden in dit begrip hun eigen geloofsvisie op de geschiedenis projecteren. Het begrip zou met name functioneren als een legitimatie van de reformatische zuil. Ds. C.J. Meeuse plaatst deze kwestie in het licht van de geschiedenis en van onderzoek dat naar dit onderwerp is gedaan. Hij maakt duidelijk dat het legitiem is om van Nadere Reformatie te spreken. Elke wetenschapper moet zich hoeden voor projecties en andere vormen van vooringenomenheid.

Of dergelijke elementen een rol spelen in de suggestie van genoemde wetenschappers, is een kwestie waar wellicht meer over te zeggen zou zijn. Hoe dan ook: het misstaat Op 't Hof niet dat hij in zijn werk steeds de feiten heeft willen laten spreken.

Intussen wil ik dit liber amicorum graag aanbevelen voor geïnteresseerde gemeenteleden. Hopelijk kunnen we ook jonge gemeenteleden warm krijgen voor dit belangwekkende onderwerp. Dit boek stimuleert tot studie en onderzoek.

ds. G.W.S. Mulder, Zoetermeer

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN:

Te Brakel, ds. C. Hogchem te Genemuiden.

BEDANKT:

Voor Den Haag-Scheveningen, ds. H. Hofman te Dordrecht.

DOVENDIENST TE DORDRECHT

Op zaterdag 13 februari hoopt ds. C.J. Meeuse voor te gaan in een aangepaste

kerkdienst voor doven en slechthorenden.

Deze dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Mauritsweg 286 te Dordrecht en begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

AANGEPASTE KERKDIENT TE UDDEL

Op zaterdag 20 februari zal in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Uddel een aangepaste

kerkdienst gehouden worden voor mensen

met een beperking. In deze dienst, die om 14.30 uur begint, hoopt ds. G. van Manen voor te gaan. Het thema van de preek is: "Het paaslam", n.a.v. Exodus 12:5a. Iedereen - met of zonder beperking - is van harte welkom.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS THOLEN 14 JANUARI 2016

Opening

Namens de roepende kerk van Oosterland

opent ds. J. van Belzen de vergadering op de gebruikelijke wijze. Hij memoreert de volgende gebeurtenissen in de classisgemeenten:

St. Annaland: Op 21 november jl. mocht ouderling G.D. Roeland herdenken 25 jaar in het ambt te dienen. Eerst van 21 november 1990 tot 21 januari 1998 als diaken en daarna tot heden als ouderling.

Dirksland: Ouderling B.C. Kooij mocht zijn 25-jarig ambtsjubileum herdenken.

Ooltgensplaat: Op 14 maart mocht ouderling P. de Bonte zijn 25-jarig ambtsjubileum herdenken en op 17 oktober ouderling K.J. Nipius zijn 12,5-jarig ambtsjubileum.

Tevens memoreert de preses de overkomst van ds. K. Boeder naar de gemeente Dirksland, die ter vergadering aanwezig is en hartelijk welkom wordt geheten en het a.s. vertrek van ds. S. Maljaars naar de gemeente Meliskerke.

Moderamen

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. J. van Belzen, preses, ouderling M. de Geus, scriba, ds. S. Maljaars, assessor, ouderling G.C. Slingerland, assessor en ouderling W. Roozmond, quaestor.

Punten ter bespreking

Vaststellen consulentenschappen

In verband met de komst van ds. K. Boeder naar Dirksland en het vertrek van ds. S. Maljaars naar Meliskerke is het voorstel om de consulentenschappen als volgt te verdelen: Ds. J. van Belzen: Dinteloord, Nieuwerkerk, Nieuwe-Tonge, Oude-Tonge, Scherpenisse en Tholen met de afdeling St. Philipsland; Ds. K. Boeder: Herkingen, Melissant,

Middelharnis, Oosterland en Ouddorp; Ds. P.D. den Haan: Dirksland, Ooltgensplaat, Poortvliet en St. Annaland.

De vergadering stemt in met deze verdeling.

Jaarverslag en begroting Evangelisatie Merksem

Uit het verslag blijkt een exploitatietekort over 2014. E.e.a. roept vragen op, zodat besloten wordt dat de scriba nadere informatie zal trachten in te winnen bij de C.E.C. zodat duidelijker inzicht verkregen wordt inzake het genoemde tekort, alsook hoe e.e.a. er over 2015 uitziet.

Afsluitend verzoekt ouderling A. van Heinsberg vanuit zijn hoedanigheid als vertegenwoordiger in de C.E.C. namens de classis Tholen of de gemeenten naast de financiële verplichtingen ook willen omzien naar vrijwilligers voor het werk op de post te Merksem. De behoefte daaraan is structureel.

Kerkvisitatie voorjaar 2016

Kerkvisitatie namens de classis zal plaatsvinden te Herkingen, Middelharnis, Melissant, Ouddorp en te Ooltgensplaat.

Verkiezing afgevaardigden P.S. Zuid op 7 april 2016

Afgevaardigd worden:

ds. J. van Belzen, ds. P.D. den Haan en de ouderlingen H. Aarnoudse Azn., B. Both, M. de Geus, A.J. Kardux, G.D. Roeland en W. Roozmond

Aanwijzing roepende kerk

De gemeente van Ouddorp wordt aangewezen als roepende kerk voor de volgende vergadering, te houden op

DE MENSEN VERSPILLEN DOORGAANS HUN KOSTELIJKE TIJD. ZE ZIJN DRUK MET ALLERLEI ZAKEN. HUN OGEN GAAN ER PAS VOOR OPEN ALS ZE STERVEN!

THOMAS BOSTON

maandag 12 september, aanvang: 19.30 uur te Nieuwerkerk.

Sluiting

De vergadering wordt op de gebruikelijke wijze gesloten door ouderling G.C. Slingerland.

M. de Geus, scriba

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2016

* Pag. 291, **gemeente NISSE.**

Scriba van de diaconie is nu: P.D. Hoekman, Vleugeldijk 6, 4431 PG 's-Gravenpolder, tel. (0113) 269489, e-mail: p.d.hoekman@gmail.com

* Pag. 324, **gemeente RHENEN.**

Scriba van de diaconie is nu: G. Trouwborst, Ruiterspad 12, 3911 SL Achterberg, tel. (0317) 617073, e-mail: gtrouwborst@gergemrhenen.nl

Berichten

REGIONALE ZENDINGSMIDDAG TE SLIEDRECHT

Op zaterdag 27 februari organiseert de zendingscommissie van de Gereformeerde Gemeente Sliedrecht opnieuw een regionale zendingsmiddag in de Boazkerk, Rondo 325, aldaar. Ds. A.T. Huijser zal de middag openen met een meditatie. Dhr. J.W. Otte, voorheen evangelist in Albanië, hoopt iets te vertellen over zijn ervaringen aldaar. Het kinderkoor "De kleine Lofstem" uit Geldermalsen zal

een muzikale bijdrage leveren. Namens de ZGG dhr. J.W. van Toor spreken en de middag afsluiten. Wij willen in het bijzonder jongeren uitnodigen om de middag bij te wonen! Aanvang: 14.30 uur. Voorafgaand (14.15 uur) is er nog samenzang. Er is een crèche voor de (kleine) kinderen.

VERKOPING TE MEEUWEN

De zendingscommissie Draagt Elkanders Lasten te Meeuwen hoopt op vrijdag 19 februari

een verkoping te houden in de kerkzaal van de Geref. Gemeente, Laan 13, aldaar. De opbrengst is voor de zending en de evangelisatie Tilburg.

DATHEENSAMENZANGAVOND IN THOLEN

Op zaterdag 20 februari zal er een Datheensamenzangavond gehouden worden in de Grote Kerk te Tholen. Opening, meditatie en sluiting door ouderling J.A. Blik te Krabbendijke.

Organist: Pieter Heykoop. Aanvang: 19.30 uur.
Collecte voor Adullam, Siloah en De Schutse.

AANMELDING VAKANTIE-MIDWEEK VOOR SPECIALE DOELGROEP

Opnieuw is de commissie vakantieweken voor mensen met een beperking in de gelegenheid een vakantie-midweek te organiseren voor mensen met dementie en hun mantelzorger. Deze midweek zal zijn van maandag 27 juni t/m vrijdag 1 juli in hotel "De Rijper Eilanden" in De Rijp. De kosten bedragen € 410,- p.p. op basis van een tweepersoonskamer. Bent u mantelzorger van een dementerende oudere en wilt u enkele dagen samen op vakantie? Dan is deze vakantie, waarin verzorgenden de zorg voor uw man/vrouw, moeder/vriendin (gedeeltelijk) van u overnemen, misschien iets voor u? Voor aanmelding en/of meerdere inlichtingen kunt u terecht bij mw. G.A. Hoogendoorn-de Raaf, tel. 033- 2863366. We verwijzen u ook naar onze website: www.vrouwenbondgergem.nl/vakantieweken

VAKANTIEWEKEN VOOR JONGEREN MET GEDRAGSBEPERKING

De Commissie vakantieweken voor mensen met een beperking (CVB) organiseert vakan-

tieweken voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen, die het SBO of Praktijkonderwijs volgen of gevolgd hebben en/of vanwege gedragsproblematiek extra aandacht nodig hebben. Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar voor jongeren van 16-18 jaar in Zuidwolde van 5-12 augustus. Voor meer informatie: bel naar mevr. E.J. de Jonge T (0180) 516672. Jongeren van 18-24 jaar kunnen mee naar Archem (Ov.) van 12-19 augustus. Voor volwassenen vanaf 24 jaar is nog plaats in de zeilweek door Friesland van 12-19 augustus of op het landgoed 'De Mosbeek' in Mander (Ov.) van 29 juli-5 augustus.

Bel voor meer informatie naar mevr. J.M. Mudde: T (0182) 343029. Zie ook: www.vakantiewekenvbgg.nl onder gedragsbeperking.

Ook zijn wij op zoek naar stafleden voor deze weken. Hebt u affiniteit met de doelgroepen en wilt u zich graag inzetten voor deze jongerenvakanties? Bel of mail naar mevr. A. Teerds, T(078) 6122749, E:cvb.stafleden.sbopro@vakantiewekenvbgg.nl

GESPREKSGROEP VOLWASSENEN MET ADHD

De gespreksgroep voor volwassenen met ADHD voorziet in een behoefte voor de deel-

nemers. Ze vinden herkenning bij elkaar en wisselen ervaringen en tips uit. Deelnemers en gespreksleider zien uit naar nieuwe deelnemers. Donderdagmorgen 17 maart is de eerstvolgende bijeenkomst in Geldermalsen. Bent u of kent u een volwassene met ADHD, die behoefte heeft aan contact met mensen in een vergelijkbare situatie? Dan komen we graag met u in contact. Kijk voor meer informatie op www.helpendehanden.nl/gepreksgroepen of neem contact op met Inge van Hell via w.vanhell@helpendehanden.nl of (0348) 48 99 70.

BIJEENKOMST CONTACTGROEP EMB

Ouders van kinderen met een ernstige meervoudige beperking ontmoeten elkaar in het verband van de contactgroep EMB van Helpende Handen. Op woensdagavond 30 maart 2016 staat het thema *ervaringsgerichte activiteiten* centraal. Aan de hand van voorbeelden en foto's zullen ervaringen worden uitgewisseld en praktische tips worden besproken. De bijeenkomst wordt gehouden in Woerden.

Voor meer informatie kunt u terecht op www.helpendehanden.nl/emb; u kunt ook mailen naar emb@helpendehanden.nl of bellen (0348) 48 99 70.

Kerkdiensten

ZONDAG 14 FEBRUARI 2016

Aalst 9.00 en 14.30 uur stud. J.B. Huisman;
Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher;
Apeldoorn 15.30 uur (H.D.) ds. G. van Manen;
Arnhem 10.00 en 16.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi;
Barendrecht 10.00 en 16.30 uur stud. M.H. Schot;
Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Benthuzen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. R. Kattenberg;
Bodegraven 10.00 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Borssele 9.30 uur en 18.00 uur ds. C. van Krimpen en 14.00 uur ds. C. van Ruitenburg;
Brakel 18.00 uur stud. J.B. Huisman; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout;
Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur ds. W. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 18.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Deventer 19.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Dinteloord 18.30 uur ds. H. Hofman; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur

ds. A.B. van der Heiden; Ede 15.30 uur ds. A. Verschuure; Elspeet 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Enter 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Ermelo 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 15.30 uur ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 10.00 en 16.00 uur ds. J. van Rijswijk; Hardinxveld-Giesendam 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Hilversum 19.00 uur ds. L. Terlouw; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Hoofddorp 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Hou-

ten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kamperland 14.30 uur ds. S.W. Janse; Kapelle-Biezeling 10.00 uur ds. C. van Ruitenburg en 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Klaaswaal 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. G.J. Baan; Kruiningen 9.30 (H.A.) en 14.00 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leiderdorp 16.30 uur ds. J.S. van der Net; Lelystad 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Lisse 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 15.30 uur ds. H. Hofman; Middelharnis 14.30 uur ds. J. van Belzen; Mijdrecht 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Nieuw-Beijerland 9.30 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 (H.A.) en 14.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. P. Mulder; Nieuwerkerk 9.30 en 15.30 uur stud. W.

Mouw; Nieuwe-Tonge 18.00 uur ds. C. Harinck; Nijkerk 18.30 uur ds. A. Schot; Nunspeet 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.30 uur ds. G.J. Baan; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 17.00 uur ds. S. Maljaars; Oud-Beijerland 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Poederloij 9.30 uur ds. M.J. van Gelder; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele en 16.00 uur ds. M.J. van Gelder; Puttershoek 14.30 uur stud. M.H. Schot; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Rijssen-Noord 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 9.30 en 14.00 uur stud. J. de Kok en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. J. Mijnders en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. L. Blok; Rotterdam-IJsselmonde 19.00 uur ds. M. Joosse; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 19.00 uur ds. H. Brons; Scherpenisse 9.30 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur stud. W. Mouw en 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Annaland 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Sint Philipsland 18.30 uur ds. M. Golverdingen; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. J.S. van der Net en 19.00 uur ds. W. Visscher; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.P. Baaijens; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E.

Bakker; Veenendaal 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. G. Pater; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder.

DINSDAG 16 FEBRUARI 2016

Drachten 19.30 uur ds. J. van Laar; Meeuwen 19.30 uur ds. J. van Belzen; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. M. Mondria; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Scherpenzeel 19.30 uur (evangelisatiedienst) stud. J.B. Huisman; Uddel 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Westzaan 19.30 uur ds. W. Silfhout.

WOENSDAG 17 FEBRUARI 2016

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 19.30 uur ds. S. Maljaars; Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. G. Pater; Berkenwoude 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Clements; Delft 19.30 uur ds. D. de Wit; Den Helder 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Goudswaard 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Hilversum 19.45 uur ds. A. Verschuure; Middelburg-Centrum 14.15 uur (huw.bev.) ds. J.M.D. de Heer; Mijdrecht 14.00 en 19.30 uur ds. M. Mondria; Nieuwdorp 19.30 uur ds. A.J. de Waard; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Opperdoes 19.30 uur ds. W.

Harinck; Oude-Tonge 19.30 uur ds. W. Silfhout; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Scherpenisse 19.30 uur ds. J. van Belzen; Sint Annaland 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Soest 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Vlaardingen 19.30 uur (zendingsdienst) ds. G.W.S. Mulder; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens.

DONDERDAG 18 FEBRUARI 2016

Bodegraven 19.30 uur ds. W.A. Zondag; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; Hoogvliet 19.45 uur ds. A. Schot; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Rilland-Bath 19.30 uur ds. G. van Manen; Sliedrecht 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Tricht-Geldermalsen 14.15 uur (huw. bev.) ds. P. Mulder; Zwolle 19.30 uur ds. A. Schreuder.

ZATERDAG 20 FEBRUARI 2016

Uddel 14.30 uur (aangepaste dienst) ds. G. van Manen.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 14 FEBRUARI 2016

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesse-laan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Dru-nen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offen-bachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

In plaats van kaarten

Daar het ons onmogelijk is een ieder persoonlijk te bedanken voor de zeer vele bliken van belangstelling en het medeleven dat wij van u mochten ondervinden tijdens de ziekte, na het overlijden en bij de begrafenis van mijn geliefde man, onze vader en opa

Maarten Cornelis den Heijer

willen wij u langs deze weg onze hartelijke dank betuigen.

De wijze waarop u met ons hebt meegeleefd, zowel door uw aanwezigheid als door het sturen van een brief of kaartje, heeft ons erg goed gedaan.

K.A. den Heijer - Pos
kinderen en kleinkinderen

Benthuizen, februari 2016

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Uitgesneden teksten div. modellen

Info: tel. 06-16870314 of mail
houtsnijderdikkenberg@klikSAFE.nl

In de bossen van Rijssen/Holten

te huur: een vrijstaande en zeer complete **6-pers. bungalow**.
Info: 06-53193887.

TROUWPLANNEN? Kijk eens op
www.willemverhoevenfotografiefotoport.nl

Uw kinderen naar de reform. scholen in Amersfoort e.o.? **Te koop in Amersfoort: ruime gezinswoning (6 slaapk.)**, vold. bergruimte.
Tel. 033-4759367.

JUBILEUMBIJEENKOMST

TWINTIG JAAR DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL

Januari 2016 bestond het Deputaatschap voor Israël twintig jaar. Wij hopen hier aandacht aan te schenken in een bijeenkomst, waarin ds. C.J. Meeuse met ons terug zal blikken op 'Twintig jaar werk onder het Joods volk'

Hartelijk welkom!

Deze bijeenkomst wordt georganiseerd door de regionale Zeeland commissie.

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
UITGAANDE VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

**D.V.
zaterdag
12
maart
2016**

**m.m.v.
Mannenkoor
De Lofzang te Goes**

**Sionkerk
Geref. Gem. Goes**
(Louise de Colignylaan 177)

Van 19.00-21.00 uur

**Verkoop Israëlproducten door
Thuisfrontcommissie fam. Dekker!**

www.dep-israel.nl tel. 0348-48 99 29

Wij zoeken woningruil voor de zomervakantie van 2016 in Zeeland.

Wij bieden een ruime woning in het midden van ons land, of een stacaravan op caravanpark de Hofstee in Nunspeet. Alle twee de woonaanbiedingen zijn van alle gemakken voorzien. Voor meer informatie tel: 0348-472767 na 18:00.

TE HUUR: nette 4 pers. stacaravan, v.a.g.v., te Staverden. Inl. via: jadewitte@solcon.nl of 0113-573937.

Vakantie en rust in de **prachtige Eifel!**
Tel. 0049 6594 258990 en
www.huizesolagratia.nl

4-daagse Samenzangreis Zwitserland & Zwarte Woud

thema: Calvijn & Zwingli

O.l.v. Ds. A. J. de Waard
Wilhelm Groenendijk: trompet
Peter Wildeman: orgel

Prijs slechts v.a. € 399,=

DV dinsdag 17 t/m vrijdag 20 mei 2016
(na pinksteren)

- We zingen in 2 historische kathedraal in Straatsburg & Bazel
- U boekt rechtstreeks via Van der Valk-reizen (SGR & SKTB)
- 3 x ontbijt en diners inbegrepen
- Reis in eigen sfeer met reisbegeleiders Dhr. en Mevr. de Munk

meer informatie:

www.zang-reizen.nl

Begeleiding (en zorg) aan huis?

ZZP-er (v), 21 jr., biedt zich aan. Flexibel-breed inzetbaar-5 jr. ervaring in versch. doelgroepen. V'daal/ Ede/B'veld e.o. Tel. 06-31179015.

Te huur: 4-pers. vakantiewoning aan de rand van **Aagtekerke**, 2km van Domburg, vrij uitzicht, grote tuin.
www.huisjevanhoutinaagtekerke.nl

Te huur in Gouda, per 1 maart: etage in gedeeld woonhuis, voor meisje. Eigen woonk., keuken, slaapk. en sanitair. Per 1 aug. een mooie kamer voor studente. Tel. 06-43295134.

ZELHEM, t.h. 4 pers. vakantiebung. Heerlijk rustig gelegen, leuke omg. om te fietsen, wandelen en andere uitstapjes. Meer info. Bel 0641795257

Zelfstandig wonen + zorg in Ridderkerk

Hebt u belangstelling voor een kleinschalige woonvorm voor mensen met een lichamelijke handicap? Dan komt de protestants-christelijke stichting De Poort te Ridderkerk graag met u in contact!

de woonvoorziening

In Ridderkerk is een woonvoorziening gerealiseerd die bestaat uit een achttal zelfstandige appartementen en een aantal gemeenschappelijke ruimten.

de doelgroep

De woonruimten worden aangeboden aan mensen met een lichamelijke beperking door handicap of ziekte, in combinatie met de zorg en ondersteuning die voor zelfstandige bewoning nodig zijn. Verpleegkundigen en vrijwilligers leveren de zorg die u nodig heeft.

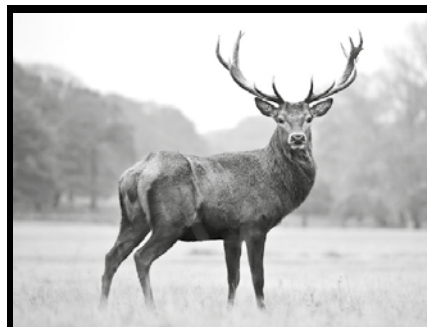
onze visie

Stichting De Poort heeft een protestants-christelijke identiteit, met als uitgangspunt dat elk mens een unieke schepping van God is en van Hem eigen mogelijkheden en ook beperkingen heeft ontvangen. Vanuit deze christelijke visie wil ze mensen met een lichamelijke beperking de mogelijkheid bieden een volwaardig en zelfstandig leven te leiden.

de beschikbare woonruimte

Wegens vertrek van een van onze bewoners komt DV 1 maart 2016 één van de woonruimten beschikbaar. Hebt u belangstelling? Neem dan contact op met ons op.

M.C. Breevaart-de Sterke, Kerkweg 83, 2985 AN Ridderkerk, tel 0180 465762
stichting.de.poort.ridderkerk@gmail.com of ga naar www.depoort-ridderkerk.nl

Luxe vakantiebungalows

op t'Lochtenveld in Elspeet.
Kindvriendelijk park
aan de rand van bos en heide.

www.plexat-elspeet.nl

T 078 6195 498 M 06 5042 6385

www.lochtenveldreebok.nl

T 078 693 3211 M 06 12623176

www.tevreluwe.nl

T 034 2421 407 M 06 4949 7826

www.tnisje-elspeet.nl

T 0113 382 474 M 06 5115 3897

www.taberna-elspeet.nl

T 078 6122 667 M 06 2827 2379

ES Vakanties

Vakanties in eigen sfeer

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen?
Vanaf € 495,- per week staat uw **stacaravan in Oostenrijk** klaar.
Nederlandstalige kerkdiensten en animatieteam voor jong en oud.
Info: www.es-vakanties.nl
of 055 3030083.

Zeeland-Schoolzicht: T.H. luxe 4-pers chalet.

Veel privacy, rust, ruimte en vele mogelijkheden.
Maand juni nog mog. en wk 33-34.
Liefst echtp-volwk.
Info: www.onsduinpannetje.nl
of tel: 06 27 37 90 30.

4-6 p. vak. huis VELUWE (Stroe)

Rust & ruimte. Tel. 06-21420647
of mail molshoop@solcon.nl

Compleet ingerichte 6-8 persoons
lodgetenten, direct aan Lago
Maggiore of bij Friese meren.
www.familylodges.nl 0343 481155

HUIB RUIJGROK

ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

Juridisch advies en administratieve
en praktische hulp bij:

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- bewind en executele

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD • angst • burn-out •
depressie • faalangst • fobie •
gedragsproblemen • identiteitspro-
blemen • lichamelijke spannings-
klachten • negatief zelfbeeld •
onzekerheid • opvoedingsproble-
men • paniek • piekeren • PDD-
NOS • relatieproblemen • slaap-
problemen • somberheid • span-
ning • stress • syndroom van
Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:

T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Hoogeindse Kleding Zolder

Verkoop van goede gebruikte dames-,
heren-, kinderkleding en accessoires

Zoekt u betaalbare,
goede kleding?
Kom vrijblijvend
kijken op onze
zolder!

(passen is mogelijk)

Open: vrijdagmiddag van
13:00 tot 16:00 uur

Hoogeind 30a, Leerdam
Tel.: (0345) 599 742

Bijkomen op het franse platteland.
www.kamperenopdeanderekant.fr

HARKES

Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

Een mooie dag

moet je mooi
aankleden...

den Engelsman & van Driel

Voorstraat 15 - Sint-Annaland

Tel. (0166) 65 24 90

Maak een afspraak

www.denengelsmanenvandriel.nl

John Knox Christian Academy

Onderwijzer (m/v)

De kerkenraad van de lagere school uitgaande van **Free Presbyterian Church of Scotland te Santa Fe, Texas (USA)** <http://fpchurchsantafe.org/> verzoekt belangstellenden te solliciteren naar de functie van onderwijzer (m/v) voor een recent opgerichte school. Deze momenteel vervulde positie zal DV medio 2016 beschikbaar komen. De schoolgaande kinderen hebben een leeftijd van 8 tot 12 jaar, overeenkomend met de groepen 5 t/m 1e klas in het Amerikaanse systeem. Van de geschikte kandidaat wordt met name en allereerst een sterke geloofspraktijk en verbintenis verwacht tot de reformatorische beginselen. Een minimum van HBO opleiding en 1 jaar ondervinding is vereist.

Dit is een unieke kans voor een buitenlandse ervaring van 1 jaar, een langere tijdsperiode is welkom. De school en kerkelijke gemeenteleden hebben een grote onderlinge samenbinding.

Dit is een oproep voor een kandidaat die mee wil helpen een reformatorische school verder op te bouwen in de mooie staat Texas - USA.

Belangstellenden worden gaarne verzocht om bij voorkeur per email uiterlijk DV 26 februari 2016 contact op te nemen met:

J.J. van der Spek
2636 Drift Wood Ln
Seabrook, TX-77586

Verenigde Staten van Amerika
+1-832-998-2002
jaapjanspek@gmail.com

 De Verrassing
Bungalowpark

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Welkom terug op ons park!

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER

Wij verzorgen alleen begravenissen

Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal
T 0318 - 526641
E info@phvanderleer.nl
W www.phvanderleer.nl
G. Wegenaar
24 uur per dag bereikbaar

Praktijk den Uijl
biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

 Praktijk den Uijl
psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

ACTIEDAGEN D.V. 18 t/m 27 februari*

de Beukelaar
boekhandel

Laan 15 - Nunspeet - 0341 250593
www.boekhandeldebeukelaar.nl

#veel opruiming #theologie #dagboeken
#kinderboeken #romans #100 soorten cd's
€5,- p.st. #licht beschadigde nieuwe boeken
#geselecteerde aanbiedingsboeken 3e gratis
Welkom! *zondag + ma.mo. gesloten

Heel veel Aanbiedingen!
www.derooboeken.nl
078-6124081

Begravenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

 VAN STAVEREN
Begravenisverzorging
Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn
Dag en nacht bereikbaar, in elke regio
(0172) 23 33 38
Wij verzorgen alleen begravenissen

 kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper **010-458 31 12**
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman **0182-58 39 32**
Gouda

Dag en nacht bereikbaar
WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

ROEMEENSE PANFLUITEN, BLOKFLUITEN, MUZIEKSTANDAARDS EN NOG VEEL MEER!

R. Mulder - Staphorst
06-12610628 of 0522-474256
www.muldermuziekinstrumenten.nl

Cedrah Wonen, zorg en diensten vanuit een reformatorische levensovertuiging

Van maaltijdservice tot huishoudelijke hulp

Ontdek welke diensten wij aanbieden op cedrah.nl.

Cedrah biedt wonen, zorg en diensten aan ouderen die bewust kiezen voor een organisatie met een reformatorisch identiteitsprofiel. Cedrah gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten in Zeeland en Zuid-Holland en de Christelijke Gereformeerde Kerken in Rotterdam en omgeving.

Meer informatie? Bel naar 0118 67 66 00,
mail naar zip-info@cedrah.nl of ga naar cedrah.nl.

 Cedrah
Wonen - Zorg - Diensten

Colofon

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Redactoren:
ds. B. Labee, ds. C. Neele

Bijdragen van medewerkers
ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0186-576990
E gijvanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie
ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties
ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
T 010-5017707
E c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131
2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd: Uiterlijk woensdag 17.00 uur
vóór de datum van verschijning van De
Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900, F 0348-483599
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan
Verloop drukkerij,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899, F 078-6919536
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,15 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
F 0348-483599
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te
Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 13,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 26,- per jaar + extra portokosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika
Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
E purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: Is het bijwonen van een crematie geoorloofd?

Verskillende vraagstellers toben ermee: wat te doen als er een uitnodiging komt om de crematie bij te wonen van een cliënt, goede collega, zelfs een eigen vader/ moeder of andere familiebetrekkende?

Bijbels standpunt

Het is goed, juist ook voor onze jonge mensen, om iets te schrijven over het Bijbelse gebruik van een begrafenis. Al in de tijd van Karel de Grote was duidelijk dat waar Gods Woord invloed kreeg, men anders omging met overledenen. In 758 vaardigde keizer Karel deze wet uit: 'Wie het lichaam van een gestorven mens naar de wijze der heidenen door de vlammen doet verteren en de beenderen verbrandt tot as, die zal onthoofd worden.'

Op verschillende plaatsen in het Oude Testament wordt duidelijk dat verbranding gold als een bijzondere straf op vreselijke zonden (lees bijvoorbeeld de geschiedenis van Achan in Jozua 7). Het volk van God wordt in het Oude en Nieuwe Testament begraven. Zoals ook het lichaam van de Heere Jezus is neergelegd in het graf van Jozef van Arimathéa. Een begrafenis is nooit tot onze eer, nee het spreekt van het 'loon' op onze zonde. Maar als we behoren bij de Borg van Sion, is de schuld betaald en het graf geheiligd tot een slaapstede, waarin Sion zal rusten tot de jongste dag. Wijlen ds. J. Veenendaal schreef in een brochure 'Crematie, mogen wij er naar toe?' (uitgave Lectori Salutem, 1993) het volgende: 'De graven van Gods kinderen zijn de kroondomeinen van Christus. Hij waakt over hun stof. En eenmaal zal Hij komen om

het lichaam dat Hij kocht met Zijn dierbaar bloed'. Aangrijpend dat ons volk in meerderheid (61% in 2014) terugkeert naar het heidense gebruik van de lijkverbranding. Daarmee zijn we weer terug in de tijd van vóór Karel de Grote en de kerstening van ons land... Want wanneer het christendom wijkt, verschijnt het heidendom (weer). Dat wordt helaas steeds duidelijker.

Bijwonen crematie

We proefden in de verschillende vragen de worsteling als er een uitnodiging komt om een crematie bij te wonen. Als er een goede band was of als er zelfs sprake is van een bloedband kan dat een zeer ingrijpende worsteling zijn. We willen daar niet lichtvaardig over heen stappen. Maar op grond van Gods Woord durven en kunnen we niet anders zeggen dan dat we bij deze heidense gebruiken weg moeten blijven. Natuurlijk is meeleven geboden door een bezoek vooraf of achteraf. Tijdens zo'n ontmoeting moeten we maar proberen uit te leggen waarom we principieel niet aanwezig kunnen zijn bij een lijkverbranding. Misschien wil de Heere een eenvoudig getuigenis nog gebruiken!

Zijt ook gij bereid

Terwijl we dit schrijven, komen herinneringen boven aan het opschrift boven de oude begraafplaats, waar we onze jeugd doorbrachten. Boven de hoofdingang staat: 'Zijt ook gij bereid?' Wat moest die vraag ons bezetten! De wat onbekende Parijse predikant C. Drelincourt (1595-1669) schreef: 'O God, ik weet dat alle mensen moeten sterven en dat ook ik de weg van alle vlees zal gaan. Maar ik weet niet wanneer, ik weet niet het uur waarop Gij mij roepen zult om voor Uw vierschaar (rechtbank) te verschijnen. Geef dat ik dan ben als een schip, dat alleen maar wacht op de wind om uit te zeilen. Geef dat ik zó leef, dat ik steeds bereid ben om te sterven'. Dan verstaan we dat rijke versje:

*'Zoals de tarwekorrel wordt gezaaid,
ontkiemt en groeit en wordt opnieuw geboren
en als een rijpe aar wordt afgemaaid,
zo gaat mijn lichaam niet voorgoed verloren.
Ik zal verheerlijkt opstaan in het licht
en eeuwig leven voor Gods aangezicht'*

VRAAG?

Heb jij/ hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van 'De Saambinder' kun jij/ kunt u mailen naar b.labee@kliksafe.nl of opsturen naar Kerkewijk 115a, 3904 JA VEENENDAAL. Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor al onze lezers, volgt publicatie in een nummer van 'De Saambinder'.

Graag wel wat geduld, er liggen inmiddels ruim zestig (!) vragen te wachten.